

ANTİDEPRESAN TEDAVİSİ ALTINDAKİ HASTALARDA PSİKOTROPLARA BAĞLI CİNSEL İŞLEV BOZUKLUĞU İLE SİRKADİYEN TERCİH ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Esranur Aliefendioğlu¹, Betül Kurt¹, Sinay Önen¹

¹Bursa Yüksek İhtisas Eğitim ve Araştırma Hastanesi

Giriş: Antidepresan tedaviye bağlı cinsel işlev bozukluğu (CİB), psikiyatride sık karşılaşılan ve hastaların yaşam kalitesini etkileyen bir yan etkidir. Ayrıca, bireylerin biyolojik saat tercihini yansıtan sirkadiyen tercih (kronotip), psikiyatrik hastalıkların gidişatı, semptom şiddeti ve tedaviye yanıt gibi birçok klinik parametre üzerinde belirleyici rol oynayabilir. Çalışmamızın amacı, antidepresan tedavi altındaki bireylerde sirkadiyen tercih ile CİB arasındaki ilişkiyi değerlendirmektir.

Yöntemler: Kesitsel tasarımı çalışmaya 18–50 yaş arası, Depresif bozukluk veya Yaygın Anksiyete Bozukluğu tanısı ile en az 6 haftadır antidepresan (SSRI ve SNRI grubu) kullanan 57 hasta dahil edilmiştir. Katılımcılara Arizona Cinsel Yaşantılar Ölçeği(ASEX), Sabahçıl- Akşamcıl Anketi(MEQ), Beck Depresyon Envanteri(BDE) ve Psikotropilara Bağlı Cinsel İşlev Bozukluğu Ölçeği(PCİBÖ) uygulanmış; veriler Spearman korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir (Etik kurul karar no: 2024-TBEK 2025/08-11).

Sonuçlar: Katılımcıların %61.4'ü kadın, %38.6'sı erkek, ortalama yaş 35.4±1.2 yıl idi. Psikiyatrik hastalık süresi 52.2±8.3 ay, antidepresan tedavi süresi 42.4±8.2 hafta olarak bulundu. BDE-ASEX puanları arasında anlamlı pozitif korelasyon ($r=0.453$, $p<0.001$), MEQ- BDE arasında anlamlı negatif korelasyon ($r=-0.423$, $p=0.001$) saptandı. Yaşla MEQ ($r=0.469$, $p<0.001$) ve PCİBÖ puanları arasında ($r=0.338$, $p=0.010$) pozitif korelasyon

bulundu. Antidepresan tedavi süresiyle PCİBÖ toplam ($r=-0.095$, $p=0.483$), ASEX toplam ($r=-0.102$, $p=0.451$) ve MEQ toplam puanları ($r=-0.155$, $p=0.250$) arasında, MEQ toplam puanları ile PCİBÖ toplam ($r=-0.055$, $p=0.685$) ve ASEX toplam puanları ($r=-0.249$, $p=0.062$) arasında istatistiksel olarak anlamlı korelasyon tespit edilememiştir.

Tartışma ve Sonuç: Sirkadiyen tercihle depresyon şiddeti arasında anlamlı ilişki bulunması, biyolojik ritmin duygudurum regülasyonu üzerindeki etkisini desteklemektedir. Depresyon şiddeti arttıkça akşamcıl kronotip özelliklerinin belirgin hale geldiği gözlemlenmiştir. Bu bulgu mevcut literatürle uyumludur. Antidepresanlarla ilişkili CİB ile sirkadiyen tercih arasında anlamlı ilişki saptanmamıştır. Antidepresan tedavi süresinin psikotropilara bağlı CİB üzerindeki etkisi anlamlı bulunmamıştır. Yaşın ilerlemesiyle birlikte hem sabahçıl eğilimin hem antidepresanlara bağlı cinsel işlev bozukluğu puanlarının artması, yaş faktörünün klinik değerlendirmelerde dikkate alınması gerektiğini düşündürmektedir. Gelecek araştırmalarda, boylamsal tasarımlar ve farklı antidepresan gruplarının etkilerini inceleyen çalışmaların bu ilişkilerin nedenselliğini ortaya koymada yararlı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel işlev bozukluğu, sirkadiyen tercih, kronotip, antidepresan tedavisi